

PANEVĖŽIO VYSKUPIJOS KURIJA

I. k. 291256520, Upytės g. 3, LT – 35248 Panevėžys,
tel. 8 – 45 – 43 51 56, el. p. kurija@paneveziovyskupija.lt

PRAŠYMAS
Reg. nr. 839/25
PANEVĖŽYS
2025 04 07

PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS MEREI
GERB. LORETAI MASILIŪNIENEI

Panevėžio miesto savivaldybės administracija
Gauta

2025-04-07 Nr. 20-2115(4.45)

Dėl Panevėžio miesto garbės piliečio vardo suteikimo kun. Alfonsui Lipniūnui

Vadovaujantis Panevėžio miesto garbės piliečio vardo suteikimo nuostatomis, prašome suteikti kunigui Alfonsui Lipniūnui (1905-1945) Panevėžio miesto garbės piliečio vardą.

Vatikane yra vykdoma kun. A. Lipniūno beatifikacijos byla, kuri yra baigiamojoje stadijoje. 2025 m. šiam kunigui sukanka du jubiliejai: 120 m. nuo gimimo bei 80 m. nuo mirties. LR Prezidentas Valdas Adamkus 2005 m. šį kunigą (po mirties) apdovanojo Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžiumi, o 2022 m. Prezidentas Gitanas Nausėda jį apdovanojo Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi.

Tegul Dievas ir toliau laimina Jūsų darbus!

Pagarbiai,

Vitalijus Kodis

kun. Vitalijus KODIS
Kurijos kancleris

Linas Vodopjanovas

Linas VODOPJANOVAS OFM
Panevėžio vyskupas

Kunigo Alfonso Lipniūno (1905-1945) gyvenimo aprašymas

Alfonsas Lipniūnas (Lipnickas) gimė 1905 kovo 12 d. Talkonių k., Pumpėnų vls., Panevėžio aps., mirė 1945 kovo 28 d. Pucke, Lenkijoje. Jis mokėsi Pumpėnų pradžios mokykloje, 1925 m. baigė Panevėžio gimnaziją, 1930 m. Kauno kunigų seminariją, bei Vytauto Didžiojo Universiteto teologijos-filosofijos fakultetą; vėliau tame pačiame fakultete gavo teol. licenciatu laipsnį. Sociologijos mokslus studijavo Prancūzijoje - Lilio universitete (1935—1937) ir Paryžiaus katalikų institute (1937—1939). Kunigu išventintas 1930 m., tuoj pat buvo paskirtas Panevėžio katedros vikaru ir vyskupijos jaunimo direktoriumi; šias pareigas ėjo iki 1935 m. Po studijų Prancūzijoje 1939 m. buvo paskirtas lektoriumi į Panevėžio pedagoginį institutą, o šiam persikėlus į Vilnių, tas pačias pareigas ėjo ten. Nuo 1942 dar dėstė sociologiją ir pastoralinę teologiją Vilniaus kunigų seminarijoje, šalia to, ėjo Vilniaus universiteto jaunimo kapeliono pareigas.

Visuomeninę veiklą Lipniūnas pradėjo būdamas klierikas. Seminarijoje vadovavo klierikų abstinentų draugijai. Atostogų metu keliaudavo per kaimus, skaitydamas paskaitas kaimo jaunimui - pavasarininkams. 1930 m. paskirtas Panevėžio vyskupijos jaunimo direktoriumi, juo tapo ne tik šiai vyskupijai, bet kone visai Lietuvai. Beveik nebuvo sekmadienio, kurį jis nebūtų išvažiavęs kur nors dalyvauti kongrese, šventėje ir kt. Jo pamokslai, paskaitos, pašnekesiai, asmeniniai kontaktai turėjo didelės įtakos to meto katalikų jaunimo sąjūdžiams (ateitininkams, pavasarininkams, angelaičiams). Kaip tik tuo metu uždraudus moksleiviams ateitininkams viešai mokyklose veikti, Lipniūnas padėjo jiems susiorganizuoti tolimesnei veiklai pogrindyje. Vykstant tuometinio režimo konfliktui su Lietuvos vyskupais dėl katalikiškosios akcijos, Lipniūnas drąsiai ir viešai gynė katalikiškuosius principus, nepaisydamas protokolų, tardymų, baudų. Vėliau tuo pačiu principingumu jis gynė lietuvių abiejų okupacijų metais Vilniuje, kur jis buvo Šv. Jono bažnyčios ir Aušros Vartų pamokslininkas. Į jo pamokslus lietuviai rinkdavosi iš viso Vilniaus, dažnai net tie, kurie pačiai katalikybei buvo indiferentiški, šalia to, Lipniūnas Vilniuje organizavo Šalpa (1941 įsteigė Laisvės Fondą), atgaivino slaptą katalikų moksleivių ir studentų veiklą, gynė žydus per holokaustą. 1943 m. naktį iš kovo 16 į 17 d. Vilniuje savo bute buvo vokiečių areštuotas su vilniečių inteligentų grupe ir išvežtas į Stutthof'o koncentracijos stovyklą. Evakuacijos metu susirgęs dėmėtąja šiltine ir plaučių uždegimu, mirė ir buvo palaidotas Pucko kapinėse Lenkijoje. 1989 m. jo palaikai buvo perkelti į Panevėžį prie Kristaus karaliaus katedros. 2006 m. Panevėžyje buvo pradėtas jo beatifikacijos procesas, nes norima jį paskelbti Palaimintuoju.

LR Prezidentas Valdas Adamkus 2005 m. šį kunigą (po mirties) apdovanojo Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžiumi, o 2022 m. Prezidentas Gitanas Nausėda jį apdovanojo Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi.

Kunigo Alfonso Lipniūno (1905-1945) nuopelnai Panevėžiui

Alfonso Lipniūno gyvenimas susijęs su Panevėžiu – 1925 m. jis baigė Panevėžio valstybinę berniukų gimnaziją. 1930 m. baigęs Kauno kunigų seminariją, Panevėžyje pradėjo kunigystės kelią: vyskupo Kazimiero Paltaroko buvo paskirtas Panevėžio katedros vikaru (1930–1935), vyskupijos jaunimo reikalų direktoriumi – vadovavo Panevėžio *ateitininkams*, *angelaičiams*, *pavasarininkams*. Tuometinei vyriausybei uždraudus jų veiklą mokyklose, padėjo organizacijoms veikti pogrindyje. A. Lipniūnas viešai sakomuose pamoksluose gynė katalikiškuosius principus, kritikavo valdžios politiką, nukreiptą prieš katalikų veikimą. Už tai jį net norėta ištremti į Varnių koncentracijos stovyklą. Jis buvo persekiojamas, tardomas, skiriamos baudos.

Kunigas A. Lipniūnas nuo 1930 iki 1935 m. Panevėžyje rodė pavyzdį jaunimui kaip reikia ginti katalikų tikėjimą ir bendražmogiškas vertybes bei kaip gyventi idealais.

1939 m. grįžęs iš Prancūzijos, kun. Alfonsas turėjo pradėti dėstyti tikybos metodiką Panevėžio pedagoginiame institute, tačiau institutui persikėlus į Vilnių, jis taip pat persikėlė gyventi į Vilnių.

Be sielovados ir jaunimo ugdymo organizacijose, dirbdamas Panevėžyje kun. Alfonsas rūpinosi ir atstumtų, marginalių visuomenės grupių padėtimi, jų socialine bei moraline globa - Panevėžyje lankė kalėjime kalinėčius kalinius. Keli šimtai Panevėžio kalėjime kalinamų kalinių noriai lankydavo jiems skaitomas paskaitas.

Vitalijus Kodis

Kun. Vitalijus Kodis

Panevėžio kurijos kancleris

